

LBRIS

We know
books

Val Butnaru
Cartea
nomazilor
din B.



RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

Editura Prut Internațional,
str. Alba Iulia nr. 83, Chișinău
e-mail: prut@mtc.md

VAL BUTNARU
Cartea nomazilor din B.
© Text: Val Butnaru, 2010

© RAO International Publishing Company, 2010
© Editura Prut Internațional, 2010

Coperta
SERGIU STANCIU
Reproducere după Pieter Bruegel cel Bătrân

Tipărit la Imprimeria
ARTA GRAFICĂ

2010

ISBN 978-973-54-0273-0

Președintele se trezi mahmur. Aruncă o privire în oglindă și văzu ceea ce știa că o să vadă: o față buhăită cu pungi umflate, de un violet aprins sub ochi, chiar și semnul din naștere – pata neagră de pe frunte – devenise violet. Oftă din greu și simți cum din gură îi țâșni acreala zilei de ieri impregnată de aburii alcoolului de contrabandă.

„Ce mizerie, se strâmbă el, și mai e încă și chestiunea cu Solomon.“ Solomon și Anghel Rota, zis Îngeru, într-adevăr, ar trebui să fie rezolvați cumva, dar cum? Cu capul vuind și cu sentimentul vinovăției ce-l rodea întotdeauna după orgiile de la Protocol, nu se simți în stare să dibuie nici cea mai vagă idee de împăcare a celor doi.

„Trebuie să recunosc: cheful de aseară nu mi-a produs nici o plăcere, constată el filozofic. Lucru greu de explicat, fiindcă a fost servit coniacul meu preferat.“

De fapt, nimic nu prevestea beția crâncenă de ieri. Solomon a intrat în biroul lui pe la amiază și, chiar dacă vagonul de Cabernet mai staționa la Vulturi, i-a spus că la patru se adună cu toții la Protocol să servească o cupă de șampanie pentru viitorul succes în exportul de vinuri, iar cu vagonul de la Vulturi se aranjează, până la urmă, e o chestiune de timp, îl asigurase și Kukuruz.

„Pe la patru?“ îl întrebă cu jumătate de voce, dar amuți imediat, căci, prin ochelarii cu ramă de metal, îl fixă, necruțătoare, privirea rece a lui Solomon, care, de altfel, ieși în grabă, fără să bage în seamă întrebarea șefului.

„Din nou se va bea multă votcă”, își spuse, lăsându-și, disperat, capul în palme. Era ora când obișnuia să tragă o fugă la F.F., în „coliba” căruia se refugia ori de câte ori simțea că nu mai poate suporta mutrele consilierilor săi. Numai acolo, în crama pierdută prin pădurea Călăreților, pe malul unui lac plin de pește, își găsea, de fiecare dată, liniștea sufletească pe care nu i-o putea asigura nici măcar mlădioasa Lucia.

„Astăzi ar fi o zi tocmai bună de pescuit, și nu numai de pescuit, dacă te gândești că de la F.F. n-am încă nici o veste în legătură cu bricheta francezului, dar, iată că Solomon...”

Maniera asta a consilierului său de a-i ignora preferințele și de a râde pe seama micilor lui slăbiciuni îl scotea din sărite, dar nu îndrăzneala să se revolte. La ce bun? Și, de altfel, ce avea să-i reproșeze? Că, uite, el e cel mai important om din Republică și nu permite să fie tratat în halul acesta? Că el, și numai el, poate stabili ora la care e voie să se bucure sau să se întristeze supușii lui? Solomon i-ar fi râs în față, fixându-l, ca de obicei, cu privirea lui rece de cobră flămândă.

Așadar, la patru. Își imaginează „cupa de șampanie” și pe dată îl copleșește un sentiment de neputință, fiindcă știa cum se vor derula lucrurile, minut cu minut, la masa de la Protocol. Știa că se va plictisi de moarte și, oricât de mult ar bea, tot îl vor enerva discuțiile stupide și laudele la adresa talentului de negociator al lui Solomon.

„Am să-l chem pe Anghel Rota. Da, să vină Îngeru” și tresări uimit de propriul curaj.

De fapt, o spuse așa, într-o doară, mai mult pentru a se îmbărbăta, căci, știut lucru, nu înnebunise chiar cu totul! Nu, nu, din povestea asta, din ceea ce intenționa să pună la cale, nu putea ieși nimic bun! Indiscutabil, trebuia să renunțe cât nu era încă prea târziu! Așa ceva nu se admite! Nu este el genul de om care să încurajeze spectacole de prost-gust!

Dar, în timp ce căuta noi și noi argumente, în fața ochilor îi apărură ochelarii cu ramă subțire, apoi desluși un râs batjocoritor și

văzu aievea, parcă, zâmbetul acela tăios ca o lamă de cuțit, degetul mijlociu apăsând, involuntar, pe butonul roșu.

„Ah, Solomon, ce surpriză te așteaptă!” se frecă bucuros pe mâini, dându-i indicații secretarei să-l sune pe fostul său consilier Anghel Rota și să-i spună să vină la patru.

La urma urmelor, de ce să nu vină? Pe lângă atmosfera de voie bună pe care o putea crea Rota cu glumele lui învățate pe de rost din ultimele pagini ale ziarelor, pe lângă nelipsita-i torbă cu instrumente de suflat, grăsanul mai purta întotdeauna în buzunarele lui largi și câte-o sticlă-două de coniac, adus de contrabandiștii de la Istanbul.

Însoțit de noua sa purtătoare de cuvânt, la patru fix intră în Sala de Protocol și-i văzu adunați în jurul mesei rotunde pe toți consilierii săi. Lipsea doar consilierul pe probleme economice.

— Unde-i Kukuruz? întrebă posac.

— A tras o fugă la magazinul din vale să cumpere un kilogram de salam. I s-a părut masa săracă, sări servila Otilia Urișescu.

Bombăni ceva pe sub nas, dar mesajul lui n-a mai ajuns la destinație, și atunci, dorind să grăbească lucrurile, Solomon îi invită pe cei prezenți să se apropie de masa plină de bunătați tradiționale împărțiate direct pe paginile ziarului „Rebeliunea”.

— Frumos, n-am ce zice, ați pus votca și salamul pe ziarul lui Raul! Iar slănina ați trântit-o chiar pe pagina a treia, cu „Lista secretă a bolnavilor mintal”!

— E o metaforă, îl luminează noua sa purtătoare de cuvânt, firava Lucia. În felul acesta, îl vom umili și mai mult.

„În ce fel?” vru să întrebe, dar, imaginându-și că va trebui să asculte prea multe explicații tembele, renunță să mai continue discuția despre Raul C., cu atât mai mult cu cât, tocmai în acel moment, pe ușă intră Kukuruz și puse salamul pe masă.

— Solomon, unde-i cuțitul? Dar citi pe fața acestuia o expresie de aristocrat surghiunit în provincie și dădu a pagubă din mână. Îl tăiem mai târziu.

Și se grăbi să toarne votcă în paharele din sticlă subțire. Paharele în cauză erau ceva mai mult decât simple vase pentru băuturi mai tari, ele reprezentau o adevărată mândrie pentru instituție: finețea lor îi îmbia pe funcționarii epuizați de program la grele și îndelungi beții. În plus, mai stimulau și imaginația consilierilor, care inventaseră un joc cât se poate de antrenant și plin de amuzament.

– Propun să închinăm pentru succesul nostru pe plan internațional. Cele două vagoane de „Cabernet” pe care le vom expedia mâine în lumea mare constituie doar primul pas al viitoarelor noastre victorii! toastă Președintele cu o voce solemnă, dublând, din greșeală sau, poate, cu bună știință, numărul vagoanelor staționate în Vulturi.

Dar amănuntul n-a deranjat pe nimeni și, după ce au ascultat cu atenție discursul, băură unanim, ca la votare, votca din păhăruțele subțiri, servind și câte-o halcă de salam, rupt cu mâinile de Kukuruz.

– Lucia, nu bei cu noi? se întoarse Președintele către noua sa purtătoare. Nu te bucuri de succesele noastre?

Lucia își pironi sfioasă privirea în pământ, apoi, ȋuguindu-și buzele subțiri, scoase un „hu” voinicesc și răsturnă țărnia pe gâtul ei gingaș. De regulă, ea nu bea votcă, dar, dacă insistă șeful, Lucia poate da gata cinci-șase păhăruțe, nu mai multe... Opt păhăruțe ar fi limita pe care nu și-ar fi permis s-o treacă nici în ruptul capului.

Kukuruz mai turnă un rând și, încetul cu încetul, atmosfera prinse a se destinde. După al treilea pahar, Otilia Urișescu propuse să înceapă tradiționalul concurs „Consilierul de veghe” și toată lumea întâmpină cu mult entuziasm ideea colegei, specialistă pe probleme generale. În clipa în care Lucia se pregătea să înceapă proba, apărură Anghel Rota, sau Îngeru, cum obișnuiau să-i spună prietenii, dar și neprietenii, cherchelit de-a binelea și, bolborosind tradiționala-i urare „Să ne pupe-n fund dușmanii!”, puse pe masă traista cu instrumente și începu să scotocească în ea.

– Oare, de astă dată, din ce o să ne cânte? întrebă Lucia ușor exaltată, cu un licăr zglobiu în ochi.

Datorită interpretărilor fenomenale la tot felul de obiecte nemuzicale, la prima vedere, își câștigase faima de unul dintre cei mai haidioși oameni din Republică – anume astfel se explică exaltarea tinerei Lucia și starea de suspans care s-a instalat în locație.

Îngeru își plimba mâna butucănoasă prin traistă cu atâta îndârjire încât se auzea un zăngănit puternic de sticle, ca la cutremur. Scoase, în sfârșit, un șip de Merlot golit în ajun, își ȋuguiase buzele să sufle în gâtul lung al recipientului străveziu, dar se opri, privindu-i pe consilieri cu un zâmbet fals de prezentator tv ce anunță emisiunea următoare.

– Doina săltăreață cu bocete șuierate în două octave!

Nimeni nu dezlegase încă misterul muzicii lui tulburătoare, nimeni nu găsise încă răspunsul la întrebarea cum scoate el aceste melodii din sticlele de vin, șampanie sau votcă, de aceea admirau cu toții tehnica desăvârșită a fostului consilier. Ce-i drept, nici unul dintre ei nu pricepea nici o iotă în muzică și habar nu avea care e diferența dintre o doină săltăreață simplă și o doină săltăreață cu bocete șuierate în două octave, însă acest detaliu nu-i împiedica să discute aprins despre linia melodică, tehnica interpretativă și alte chestii caracteristice muzicii naționale.

Sensibilizată de melodie și răvășită de emoții, Lucia începu să plângă, fără să conștientizeze că plânsul ei inocent este, de fapt, de natură metafizică, așa cum afirma cu tărie Președintele când, în nopțile sfâșiate de singurătate, se îmbăta ca un muritor de rând. Nu toată lumea, însă, se bucura de prestația muzicală a lui Rota. Vădite semne de nerăbdare manifesta Kukuruz: cât vor mai sta încremeniți cu paharul în mână? O expresie plină de aversiune se citea și pe fața lui Solomon; își frământa nervos mâinile și Otilia Urișescu, lovind ușor cu piciorul în tactul muzicii.

„Ceva nu e bine, își spuse ea cu îngrijorare. Simt că se adună nori grei deasupra instituției noastre.”

Intuiția n-o înșela. Primele tunete se auziră imediat ce Solomon își pierdu definitiv răbdarea.

– Ce plictiseală! Când se încheie opera „Paița”? întrebă el după ce Îngeru termină de cântat prima piesă.

Și fiindcă nimeni nu se grăbi să-i răspundă la întrebare, Îngeru scoase din traista lui fermecată încă o sticlă, de astă data de șampanie, golită și aceasta nu cu mult timp înainte de a intra în sala de Protocol, și începu o nouă melodie.

– Să nu se ironizeze pe seama invitațiilor mei, spuse impersonal, după un moment de ezitare, Președintele, care simțea apropierea conflictului, dar nu avea curajul să-l înfrunte deschis pe urzitor.

Fără să reacționeze la acest schimb de replici, Îngeru duse melodia la bun sfârșit, se apropie de masă cu două sticle de coniac, pe care le pescuise anterior din buzunarele lui imense, le demonstrează asistenței, precizând, în glumă, că sunt pline, și își turnă în pahăruț.

– Sănătate, domnule Președinte, spuse, fără să-i vadă pe cei din jur. Numai mata înțelege sufletul poporului nostru! Și poporul o să te răsplătească, pentru că din altă parte n-ai de unde aștepta pomană.

Lucia interpretează drept ambiguă urarea lui Îngeru, mai ales i se păru suspectă referirea la răsplată.

„E supărat pe Președinte“, își zise Lucia.

„Ține la mine totuși“, se gândi Președintele.

Ca să estompeze efectele pauzei jenante care surveni după urarea lui Îngeru, Otilia Urișescu îl anunță jovial că s-a dat startul concursului Consilierul de veghe.

– Mai țineți minte, domnule Rota, jocul nostru de pe timpuri?

– Cum să nu? se supără în glumă Îngeru.

– Să înceapă! Să înceapă! strigară în cor consilierii, îndemnând-o pe purtătoare să-și învingă timiditatea.

Lucia râse înfundat și cochet, își umplu paharul și, acompaniată de aplauzele colegilor, îl puse pe creștet, încercând să imite un dans lasciv.

– Cu mâinile la spate! Cu mâinile la spate! Să se respecte regulile jocului!

Continuându-și dansul cu paharul de votcă în vârful capului, își duse mâinile la spate, dar, din nefericire, exact în acel moment, pahăruțul lunecă de pe creștet, făcându-se țandări, întâmplare ce i-a amuzat enorm pe consilieri, care, izbucnind în urale și aplaudând vârtos, îl îndemnară și pe Îngeru să se includă în concurs.

– Vreți concurs? îi întrebă cu vocea lui hodorogită.

– Da! răspunseră toți în cor, anticipând o distracție de zile mari.

Cu paharul în mână, îl privi pe fiecare în parte, rânji larg, apoi, brusc, ca la circ, vasul cu coniac dispăru în râșnița lui imensă și, după ce a închis-o, la urechile lor a ajuns gâlgâitul tăriei care luneca în gâtleej ca vagonetul în tunel. Pentru o clipă, cei din jur avură impresia că Anghel Rota înghițise nu doar coniacul, dar și paharul. Râzând fals, Președintele aplauda frenetic, urmat de încă vreo doi-trei inși. Solomon, în schimb, își plimba privirea tăioasă de la Îngeru spre Președinte și invers. Paharul a fost scos din gură și pus pe masă cu un aer triumfător.

– Cine ziceai, măi Solomon, că e paiată în casa asta? întrebă apăsător.

În liniștea nesigură ce se lăsase, zâmbetul Președintelui dispăruse undeva în cerul gurii. Înghițind în sec, el își băgă mâinile în buzunare și aruncă o privire spre Solomon, care, cu pumnii încheștați la spate, se legăna din călcâi pe vârful degetelor, pironindu-și privirea pe fața puhavă a grăsanului, apoi își turnă un pahar cu votcă și, râzând sfidător, îl puse pe creștet. Ducându-și mâinile la spate, începu să danseze frenetic, tropăia și se învârtea ca un bezmetic, stârni chiar aplauze în tabăra admiratorilor săi. După ce-și termină dansul, se întoarse spre Îngeru și-l fixă cu privirea lui sfichiuitoare ca un viscol nemilos din stepa rusească, despre care cânta uneori într-un cerc restrâns de prieteni.

Anghel Rota îi luă paharul de pe cap și repetă trucul: vasul dispăru iar în gura lui imensă. Înghiți tăria și vru să scoată paharul,

dar făcu o pauză, zâmbi șmecherește, și, pocnindu-se cu palmele peste genunchi, de parcă ar dansa „kazaciok“, făcu o tură cu gura larg deschisă ca toată lumea să vadă că nu trișează și că păhăruțul se află și în continuare strâns cu dinții, acolo, în apropierea gâtulejului lung ca un tunel. Deodată, în acea liniște apăsătoare, se auzi un sunet de sticlă plesnită ce-l făcu pe Președinte să holbeze ochii de uimire: Îngeru sparse cu dinții paharul și scrâșnetul vasului mărunțit străpunse iute toată încăperea. Când se opri la o palmă distanță de adversarul său, maxilarele masive mai continuau să mestece paharul; rânji enigmatic, își umflă bojocii și, absolut neașteptat pentru cei prezenți, îl scuipă pe Solomon. Mânate ca de o furtună în deșert, cioburile și așchiile de sticlă se înfipseră în obrajii lui proaspăt rași, şuvițe subțiri de sânge îi brăzdară fața, înroșindu-i cămașa albă și cravata de un galben suav. Solomon incremeni, de parcă s-ar fi temut că orice mișcare făcută în plus i-ar împlânta cioburile și mai adânc în obrajii lui bine îngrijiiți. Într-un sfârșit, se apropie de oglinda din colț și după ce scoase, meticolos, așchiile înfipse în pielea fină, se îndreptă spre ușă și, plecând, îi aruncă lui Anghel Rota fără a-și întoarce capul:

– Să ții minte, Îngeru: același lucru se va întâmpla și cu mutra ta grasă!

– Ce-ai să-mi faci? Ai să mă pupi în fund?

– În fund, zici? Ce idee grozavă, chiar asta am să fac! O să-ți placă la nebunie, ai să vezi!

2

– „N-am ce-ți face, se încruntă Președintele continuând să-și examineze fața buhăită în oglindă. Dacă e să aleg între voi doi, să știi că la Solomon, chiar dacă aș vrea, nu pot renunța nici în ruptul capului – e mai periculos decât tine. Ai să te descurci cumva de unul singur.“

Ajuns la Palat, se apropie, cu aceleași gânduri sumbre, de geamul fumuriu ce deschidea o perspectivă largă a bulevardului central.

„Ce-i veni să se dea în spectacol cu paharul acela? și realizează că, de fapt, isprava lui Îngeru îi plăcu. Râca dintre ei doi o să mă ducă la pierzanie. Simt asta. Of, Solomon, Solomon... Numai cu Îngeru și cu F.F. mă simt bine în țara asta, în rest, toți sunt niște...“

Se opri, renunțând să caute cuvântul exact care i-ar defini pe ceilalți, căci zări silueta unei femei zgribulite cu două aripi imense de hârtie: era bătrâna cu pancartele ei pe care și le afișează zilnic, de o jumătate de an, în scuarul de peste drum.

„Nebuna asta n-a mai reușit să-și scoată băiatul de la închisoare, iar Solomon n-o alungă ca lumea să creadă că aș fi implicat în arestarea lui“, se gândi și avu senzația că femeia l-a descoperit.

„El e, mă privește, simt!“

În zadar: geamurile fumurii ale Palatului îl ascundeau complet pe bărbatul cărunț, cu fața buhăită, care, tocmai în acel moment, se retrase în grabă în biroul său de la etajul doi, lăsând-o pe femeia zgribulită de frig să se apere nu de frunzele galbene ce cădeau pe spatele-i gârbovit, ci de umbra neagră care o înghițea ca o mlaștină lacomă.

– Mamă, cum ai ajuns aici? se auzi vocea furioasă a lui F.F.

— Să nu te ațingi de pancartele mele: răspunse speriată și, zgribulindu-se și mai tare, desfăcu brațele în semn de apărare: știa intențiile fiului ei mai mare, care s-a prefăcut surd și înainta hotărât spre ea.

De statură mijlocie, crăcănat, cu brațe scurte, dar vânjoase ca de macara, o ridică și o duse pe sus până la mașina parcată pe interzis, căci îl durea în cot de poliția rutieră — oricine știa că se bucură de cea mai înaltă protecție. Apoi se-ntoarse și rupse supărat colile de hârtie, pe care, mototolindu-le, le îndesă într-un sac de polietilenă.

— Ce faci, Feodos? Ei l-au băgat pe Leonte la pușcărie, iar tu nu-mi dai voie nici măcar să...

— Cum ai ieșit din subsol? Cine ți-a deschis Poarta?

— N-ai înțeles că, pentru a ieși, n-am nevoie de ajutorul nimănui?

— Maria, zi, Maria ți-a dat drumul? Am s-o omor în bătai, că asta merită femeia mea! Hai, iute în mașină! ordonă F.F. și o împinse brutal în Opel-ul său rablagit, după care demară în viteză mare și părăsi Capitala cu un sentiment de împăcare sufletească.

Drumul spre pădurea Călăreților îi producea întotdeauna o plăcere deoarece îi amintea de copilărie. Cu multe gropi, e adevărat, și marcajul spălat de ploii de pe asfaltul văluos, în schimb pădurea, la marginea căreia obișnuia să se oprească și să tragă o gură de aer curat, îl recompensa enigmatic, de fiecare dată, cu noi piese pentru A&O. Ajuns la postul de poliție aflat în paragină, făcu ușor la dreapta și, după intersecția înecată în praful auriu, zări crucifixul culcat la pământ.

„În sfârșit, s-a prăvălit putreziciunea! De mult era timpul.“

Frânând brusc, coborî din Opel și, aruncându-și privirea în stânga și în dreapta, apucă răstignirea acoperită cu vopsea albastră scorojită și încercă s-o înghesuie în portbagajul mașinii. Nu încăpea, așa că se văzu nevoit să prindă cu un capăt de sârmă un braț, iar cu celălalt să lege capacul portbagajului de bara de protecție din spate. Își șterse mâinile cu o cârpă unsuroasă, pe care o păstra împăturită sub bancheta din față, și porni mai departe.

— Crezi că astfel ți se vor ierta mai ușor păcatele?

— Ce vrei, mamă? De ce nu mă lași în pace? Orice aș face, nu-ți pot intra în voie! Despre ce fel de păcate vorbești?

— În loc să duci răstignirea acasă, mai bine a-i repara-o și a-i pune-o la loc.

— Cum s-o repar? Nu vezi că, de putredă ce-i, s-a prăbușit la pământ?

— Dar, Feodos...

— E mai bine s-o las aici și să vină vreun netrebnic să-i dea foc?

— Să vină un netrebnic? Mă tem că acel netrebnic ești chiar tu. Chiar tu vei pune crucifixul pe foc! Dar să ții minte, Feodos: răstignirile nu ard.

— De unde ai mai luat-o și pe asta? Oricum, am salvat-o. Și în A&O, și în viața mea e destul loc și pentru ea.

— Nu-ți pasă ție de răstignire, nici de locul ei în viața ta! Te bucuri că vei avea ce să-i arăți bătrânului cu pată-n frunte! Așa prieteni ai ajuns să ai.

— Știu ce vrei să spui, strigă F.F., dar pe mine nu mă ating aceste vorbe! Dacă vrei să știi, el n-are nici o vină pentru ce i s-a întâmplat lui Leonte.

— Atunci, cine are?

— Solomon. El a dat ordin să fie dus acolo.

— Unde, acolo?

— Acolo, înseamnă acolo, spuse cu ciudă F.F.

— Să nu-l mai primești în casă, fiule! Nu pentru asta ai făcut A&O! Grozavă afacere, n-am ce zice!

— Dar ce pot face, mamă, dacă nimeni nu-i poate sta în cale?

— De ce, Feodos? Explică-mi, de ce?

F.F. se încrâncenă, gândindu-se cum să-i explice Mamei Elena un lucru atât de simplu. Să-i descrie cum funcționează mecanismele Palatului condus de Președinte, pe care nici el nu le înțelege și, de fapt, nici nu-l interesează cum funcționează? Să-i povestească de Îngeru care o pățise și mai rău decât Leonte? Va pricepe ea de ce a durat luni de zile până să fie Îngeru scos de-acolo? Da, da, chiar și atotputernicul Președinte nu știa unde-i dispăruse consilierul cel glumeț! Ce putea să-i explice el, care a evitat mereu să-și pună aceste întrebări și să le găsească răspunsurile? Trase aer în piept, dar